
Notes

Oració i fragments: solució transformacional o interpretativa? *, per M. Lluïsa Hernanz

Introducció

En un estudi recent (cf. «Els Marges», núm. 13) hem intentat de demostrar —fonamentant-nos en criteris sintàctico-semàntics i pragmàtics— la necessitat d'atorgar un origen oracional, en el nivell de l'estructura pregona, als enunciats fragmentaris o el·líptics. Una solució d'aquest tipus suposa necessàriament explicar com s'ateny una forma superficial *fragmentària* partint d'una estructura *oracional* subjacent. En el present treball assajarem de determinar quina de les dues grans opcions teòriques posteriors a *Aspects* —la transformacional o la interpretativa— ens forneix una solució més satisfactòria per a la qüestió que acabem de plantejar.

Derivació dels fragments: solució transformacional

Qualsevol solució transformacional que es vulgui aplicar als fragments ha de basar-se en l'elisió: l'estructura subjacent serà un indicador oracional, algun(s) nus(os) del qual s'esborrarà(n) per mitjà de certes regles trans-

formacionals. La principal dificultat d'aquest procediment és el control de l'elisió, que no pot ésser resolt satisfactòriament ni en el cas dels fragments que depenen d'un context pragmàtic ni en el d'aquells que són interpretats sense l'ajut de cap referència contextual.

Quan la intel·lecció dels fragments està lligada a l'entorn extralingüístic en què apareixen, és evident que derivar-los mitjançant l'elisió implicaria infringir violentament el principi de la recuperabilitat, ja que llur configuració superficial, abstracta de la situació,

* Aquest treball és la segona part d'una nota intitolada *Oració i fragments: vers una definició conjunta*, publicada a «Els Marges», núm. 13. Això fa que en la presentació d'algunes qüestions es doni per suposada una informació prèvia sobre el tema; el mateix s'escau en el capítol de les conclusions. Vull deixar constància ací del meu agraïment a Joan Mascaró, Josep M. Nadal i Gemma Rigau, amb els quals he discutit moltes de les dificultats que m'ha plantejat el present estudi. Aquesta col·laboració no els fa responsables, és clar, dels defectes o errors que hom hi pugui trobar.

no ens permet tornar unívocament a una sola estructura pregona. Vegeu, si no, els exemples de (1):

- (1) (a) Aigua!
- (b) «La Vanguardia».
- (c) Un nen!

Però fins i tot els fragments independents del context, sia extralingüístic o verbal, presenten el mateix problema, perquè sovint resten oberts a més d'una lectura. Fixeu-vos en aquests refranys:

- (2) (a) *De tal palo, tal astilla.*
- (b) Per Nadal, cada ovella al seu corral.
- (c) Morta la cuca, mort el verí.

És evident que tots tres són unitats força tancades en elles mateixes i que a cada un d'ells no pot ser-hi sobreentès més que un petit nombre de predicats. Per a confegir una paràfrasi acceptable de (2a), per exemple, n'hi hauria prou amb incloure-hi un verb com «venir», «procedir», «provenir», «sorgir», cap dels quals no canviaria gaire el sentit de l'emissió. Aquest fet no és, tanmateix, una raó suficient per a derivar seqüències com les esmentades mitjançant transformacions d'elisió, car ens manca la possibilitat de controlar, sia superficialment o a l'estructura pregona, quina és la forma verbal que ha estat esborrada.¹

Els únics fragments derivables per mitjà de l'elisió —controlada a la superfície— serien les «respostes», per bé que aleshores

1. Molt poques vegades és possible de determinar exactament quin és l'element sobreentès. Un exemple d'aquests el tenim en l'expressió *Perro ladrador, poco mordedor*, que només admet la còpula. Podem parlar aleshores d'un procés d'elisió sense «antecedent» lingüístic superficial? Ja han estat debatuts en un altre lloc (cf. «Els Marges» núm. 13) els problemes que comporta una solució d'aquesta mena aplicada al verb. L'*impasse* s'eludeix fàcilment renunciant a una explicació transformacional. Les característiques sintàctiques i semàntiques del verb «ésser» (i d'«estar» en la seva accepció copulativa) permeten d'interpretar-lo com un marcador «postís» de temps, mode i nombre a l'estructura superficial, comparable a l'auxiliar *do* de l'anglès (cf. LYONS, *Towards a «Notional» Theory of the «Parts of Speech»*, «Journal of Linguistics», 2, 1966, p. 219). L'adopció d'aquesta anàlisi ens menaria a tractar l'exemple que acabem d'esmentar no com el resultat d'una elisió, sinó com un cas en què no s'ha produït la transformació d'adició de la còpula, perquè no calia concretar els trets que aquesta aporta. La prova d'això és que l'esmentat refrany no admet cap paràfrasi en què la còpula no estigui en present, que és el temps «gnòmic» tant en català com en castellà.

caldría estendre la condició de recuperabilitat més enllà dels límits de l'oració. Així la seqüència (3b), entesa com a resposta de (3a), només pot ésser reconstruïda unívocament dins d'una gramàtica textual:²

- (3) (a) Quan hi haurà eleccions?
- (b) L'any vinent.

En resum, els fragments —llevat d'aquells que depenen d'un context verbal— no admeten una solució basada en l'elisió controlada sintàcticament; els uns perquè no són intel·ligibles fora de l'entorn en què han estat emesos, i d'altres perquè, encara que ho siguin, no permeten remuntar-se a un indicador subjacent únic.

Resta, doncs, un sol camí per als qui encara s'entestin a trobar una solució transformacional: *el control pragmàtic de les elisions*. El contrast entre el control sintàctic i el control pragmàtic es reflecteix perfectament en els processos de tipus anafòric, com ha remarcat HANKAMER; d'ell són els següents exemples:³

- (4) (a) *My brother's a doctor, and he says your hair will fall out if you eat that.* (El meu germà és metge i diu que et cauran els cabells si menges d'això.)
- (b) *Sue introduced me to her mother.* (Sue em va presentar a la seva mare.)
- (c) *Anyone who eats that will lose his hair.* (Qualsevol que mengi d'això es quedarà sense cabell.)
- (d) *If the unicorn were a possible animal, it would certainly be a herbivore.* (Si l'unicorn fos un animal possible, seria sens dubte herbívor.)
- (5) (a) *He's saying that your hair will fall out.* (Està dient que et cauran els cabells.)
- (b) *Her hands are trembling.* (Li tremolen les mans.)
- (c) *I hope it's a herbivore.* (Espero que sigui herbívor.)

Les oracions recollides a (4) il·lustren processos anafòrics controlats sintàcticament, mentre que les que trobem a (5) són exemples del que podríem anomenar «anàfora con-

2. Vegeu, respecte a això, el treball de MORGAN, *Sentence Fragments and the Notion «Sentence»*, a B. B. KACHRU i altres (eds.) *Issues in Linguistics* (Illinois 1973), i el de LAKOFF, *Interview with Herman Parret*, LAUT D-55 (Trier 1973).

3. Cf. HANKAMER, *Deep and Surface Anaphora*, «Linguistic Inquiry», 7 (1976), p. 391. Exemple en anglès, perquè en català la presència del pronom personal és més aviat rara.

trolada pragmàticament» (o deixi). Cada una de les enunciacions de (5) està ben formada si es troba en un context on, encara que no hi hagi cap antecedent del pronom, tinguem prou informació pragmàtica per a assenyalar sense ambigüitat quin és el referent esmentat per ell.⁴

Cal afegir que les proformes verbals també poden estar sotmeses a un control pragmàtic. Per exemple, el pro-verb de l'oració (6) (suposant que aquesta hagi estat emesa com a resposta davant d'una situació concreta) fa esment d'un fet que no queda reflectit lingüísticament ni en un nivell oracional ni pre-oracional.

(6) No ho facis!

D'antuvi, la possibilitat d'un control doble, sintàctic i pragmàtic, no ha d'ésser per força privativa dels processos de pronominalització. La mateixa característica podria ésser atribuïda a les elisions. Aquesta hipòtesi seria recolzada, si més no, pel fet que els fragments que, sostrets a la situació en què han estat emprats, són ambigus, esdevenen perfectament intel·ligibles quan són vinculats al context extralingüístic que els correspon: això vol dir que, mancant la informació lingüística, cal cercar-ne de pragmàtica per a atènyer el «desambiguament». D'altra banda, la pronominalització i l'elisió palesen punts de contacte importants. Compareu, per exemple, (6) i (7), o (8a) i (8b):

(7) No!

(8) (a) Increïble!

(b) Si no ho arribo a veure, no m'ho crec.

Les enunciacions (6) i (7), tot i no ésser sempre intercanviables, representen un cas límit en què pronominalització i elisió estan estretament connectades, ja que per a interpretar-les necessitem el context extralingüístic, ço és, un control pragmàtic. La diferència cabdal entre elles rau en el fet que la referència a la realitat extralingüística s'ateny mitjançant dos procediments sintàctics distints. El mateix podem dir de les seqüències de (8): el grau d'indeterminació de (8b) no és pas més petit que el de (8a), per bé que en aquella no manqui cap constituent fonamental.

D'exemples relatius als vincles entre la pronominalització i l'elisió podríem adduir-ne moltíssims: el mateix principi de la lliure elisió de les proformes enunciat per Katz i Postal,⁵ d'acord amb el qual hom admet

4. Cf. HANKAMER, *Deep and Surface...*, p. 391.

5. Cf. KATZ-POSTAL, *An Integrated Theory of Linguistic Descriptions* (Cambridge, Mass., 1964), p. 80.

l'existència d'una relació parafràstica entre (9a) i (9b), sosté tot el que hem dit:

(9) (a) En Joan pensa.

(b) En Joan pensa «alguna cosa».

L'elisió i la pronominalització serien, doncs, dos processos sotmesos a un control adés sintàctic adés pragmàtic, per mitjà dels quals s'evitaria la redundància originada per la presència, sia en un nivell sintàctic o pre-sintàctic, de l'«antecedent». Tanmateix, aquesta aparent analogia es descompon quan hom pretén formalitzar processos de pronominalització i d'elisió controlats pragmàticament. Mentre que la qüestió dels pronoms pot ésser resolta sense afectar greument la teoria, no sembla pas que s'esdevingui el mateix en el cas de les elisions.

Suposem que l'operació d'elisió, ensems amb el control sintàctic, admet també un control pragmàtic, definible, en un sentit molt ampli, com el conjunt de circumstàncies extralingüístiques que provoquen l'esborrament d'algun(s) dels elements que es troben a l'indicador subjacent. Per a formalitzar un procés d'aquesta mena caldria que les regles fessin correspondre a cada oració (o fragment), ensems amb l'estructura lògica el conjunt de contexts en què pot aparèixer. Ara bé, aquesta integració —la necessitat de la qual ja ha estat defensada— tampoc no resol el problema dels fragments que hagin sofert una elisió «pragmàtica». Com que l'elisió, tant si és controlada sintàcticament com si ho és per via pragmàtica, esborra, a causa de llur redundància, constituents que són a l'estructura pregona, caldria admetre, en el segon cas, que al nivell subjacent es troben explicitats els elements que determinen les diverses interpretacions que cada enunciació rep d'acord amb els contexts. (Noteu que, pel que fa a la pronominalització controlada pragmàticament, la dificultat és fàcil de vèncer, car allò que inserim a l'estructura pregona no és el referent esmentat per la proforma, sinó la mateixa proforma; les condicions per a inserir-la «are that the speaker presumes the content of the anaphor to be recoverable, either from the linguistic context [...] or from the pragmatic environment».)⁶ Vegeu els següents exemples:

(10) (a) Dóna'm aigua.

(b) Té aigua.

(c) Aquí hi ha aigua.

(11) (a) Hi ha foc.

(b) Dóna'm foc.

(c) Feu foc.

(12) (a) Servo el meu regne per (gràcies a) un cavall.

6. Cf. HANKAMER, *Deep and Surface...*, p. 422.

- (b) Canvio el meu regne per un cavall!
 (c) He perdut el meu regne per (culpa d') un cavall!
 (13) (a) Aigua!
 (b) Foc!
 (c) El meu regne per un cavall!

Si admetem l'elisió «pragmàtica», haurem d'acceptar que els indicadors subjacents de (10), (11) i (12) poden donar lloc, segons com, a (13a), (13b) i (13c), respectivament. Aquesta conclusió contradeix palesament el parer que fins ara hem sostingut, d'acord amb el qual la interpretació de nombrosos fragments rau, parcialment, en elements exteriors a llur caracterització gramatical. Dit en altres termes, admetre l'elisió pragmàtica ens duria a acceptar que les interpretacions circumstancials de qualsevol enunciació, fragmentària o no, es troben ja explicitades en la seva estructura pregona. I així, atès que (14) pot ésser considerada de vegades sinònima de (15), hauríem d'atribuir aquest fet a un fenomen de «neutralització», atorgant a aquest terme el mateix sentit que li dona Morgan;⁷ l'EP de (14) seria, doncs, idèntica a la de (15):

- (14) T'he dit mai una mentida, jo?
 (15) Jo no t'he dit mai cap mentida.

Ara bé, l'adopció d'un component pragmàtic *grammar free*, tot i ésser possible a priori, complica molt la gramàtica, perquè ens obliga a introduir-hi regles que adjudiquin, per exemple, a una estructura superficial habitualment interrogativa una estructura lògica *ad hoc* que no ho sigui. Per consegüent, dins el model teòric que hem escollit d'acord amb el qual els significats assolits circumstancialment per una enunciació no estan inclosos a la seva estructura pregona —«only literal meaning is given by model-theoretical interpretations of logical structures»—,⁸ fóra absurd introduir una regla d'elisió que esborri una cosa que no pot ser-hi. Per això mateix manca de sentit parlar de *control pragmàtic* de l'elisió, si més no mentre aquest mot servi l'accepció que té dins la teoria.

Què s'amaga, doncs, darrera els fragments? Quina és llur significació literal? No podem, és clar, respondre a aquesta qüestió, car la mena d'enunciacions de què tractem no solen ésser interpretables fora de context. (I, quan ho són, la manca de verb tampoc per-

met de parlar de «sentit literal».) D'aquest cercle viciós només en sortirem renunciant a qualsevol explicació basada en l'elisió. Quin altre camí ens resta? Tal vegada un de no-transformacional.

*Derivació dels fragments:
 solució interpretativa*

Fins ara hem acceptat, entre altres coses, que els fragments són anàlegs a oracions, tant des del punt de vista sintàctic com pragmàtic; que no tenen un «sentit literal»; que llurs nombroses interpretacions circumstancials no poden ésser incloses en llur representació subjacent, si no volem complicar el component sintàctico-semàntic. Consegüentment, si les diverses accepcions de (13) no han d'ésser imputades a l'existència d'estructures pregones diferents, caldrà referir llur semblança amb les oracions de (10), (11) i (12) a un nivell més proper a la superfície. Els fragments serien, per tant, bàsicament indeterminats a l'estructura pregona. Com conjuminarem aquesta indeterminació amb una configuració subjacent oracional? El que jo proposo és generar els fragments partint d'indicadors sintagmàtics oracionals on alguna de les branques, en comptes d'una peça lèxica, domini una «casella buida». La derivació de les esmentades enunciacions no es distingiria, doncs, de la d'altres estructures oracionals que, d'acord amb la hipòtesi interpretativa, són generades amb forats —les comparatives, els casos de *gapping*, etc.— i, després, són interpretades semànticament mitjançant regles que «omplen» les caselles buides prenent com a referència les peces lèxiques presents a l'estructura derivada. Les esmentades regles fan una funció «filtrant», puix que serveixen per a rebutjar els indicadors que no poden rebre'n cap interpretació. La diferència cabdal entre els fragments i aquesta mena d'oracions rau justament en el procés d'interpretació semàntica, que en un cas és «oberta» i en l'altre «tancada». Tornarem sobre això més endavant.

Una solució interpretativa suposaria la modificació de la regla d'inserció lèxica, car per a generar estructures pregones en què apareguin nusos no terminals al capdavant d'una branca —o de més d'una—, cal que l'esmentada regla sigui opcional. Aquesta opcionalitat no és, tanmateix, una condició *ad hoc* que hom s'hagi empescat per tal de solucionar un problema gramatical concret, sinó que, com ha demostrat Jackendoff,⁹ existeixen arguments independents per a defensar-

7. Cf. MORGAN, *Some Interactions of Syntax and Pragmatics*, a P. COLE - J. L. MORGAN (eds.), *Syntax and Semantics*, vol. III (Nova York 1975).

8. Cf. LAKOFF, *Pragmatics in Natural Logic*, a E. L. KENAN (ed.), *Formal Semantics of Natural Language* (Cambridge 1975), p. 262.

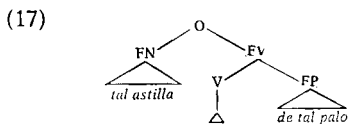
9. Cf. JACKENDOFF, *Semantic Interpretation in Generative Grammar* (Cambridge, Mass., 1972), p. 181.

la. Els nusos buits són assenyalats mitjançant el símbol Δ (delta), que està caracteritzat al lèxicon com un element lliurement inservible al capdavant de qualsevol banca de l'indicador sintagmàtic.

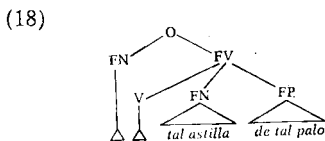
Per a generar un fragment a l'estructura pregona ens caldrien, doncs, tantes deltes com elements li manquessin per atènyer-hi una configuració pròpiament oracional. Començarem il·lustrant els casos més senzills, ço és, els dels fragments l'estructura superficial dels quals ens forneix informació força exacta pel que fa a llur configuració estructural sencera. A tall d'exemple, vegeu aquests tres refranys castellans:

- (16) (a) *De tal palo tal astilla.*
 (b) *De Madrid al cielo.*
 (c) *Contigo pan y cebolla.*

Les EP de les enunciacions de (16) seran oracions senceres en què apareixeran, ensems amb les peces lèxiques superficials, les deltes que calguin per a refer-les. La representació pregona de (16a) podria ésser, per exemple (17):

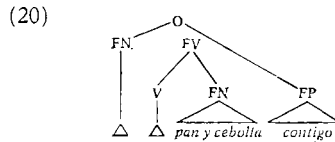
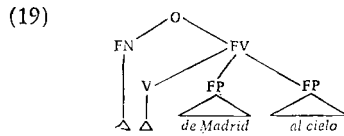

La reconstrucció feta a (17) no és arbitrària, sinó basada en les dades que (16a) ens forneix sobre la seva pròpia configuració en constituents, la qual informació ens permet de distingir una FN «tal astilla» i una FP «de tal palo». No és pas necessari, tanmateix, que l'FN «tal astilla» esdevingui el subjecte de l'oració; també en podria ésser l'objecte. Per tant, considerarem també correcta, a priori, la configuració arbòria de (18):

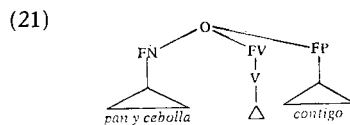

Pertocarà, si de cas, a una altra etapa —la de la interpretació semàntica— la comparança entre les diverses maneres d'«omplir» els buits de (17) i de (18).

Quant a (16b) i (16c), podrien correspondre a (19) i (20), respectivament:

A (19), l'FN subjecte domina per força una delta, car els dos constituents que componen (16b) són frases preposicionals. A (20), en canvi, l'adjudicació d'una delta a l'FN subjecte no és l'única opció possible, per tal com el constituent «pan y cebolla» pot fer tant de subjecte com d'objecte d'una oració. No hi ha, doncs, cap impediment per a acceptar —com hem fet a (16a)— un altre indicador en el qual l'esmentat constituent aparegui com a subjecte:

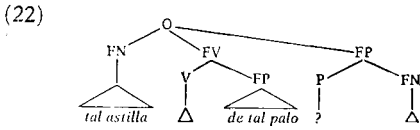

Els indicadors de (17) al (21), matussers i vagues en molts sentits,¹⁰ no són sinó un intent de dur fins a les últimes conseqüències el principi formulat per Jackendoff segons el qual la inserció lèxica és opcional. És clar que aquesta mena de procediment suscita moltes qüestions. D'antuvi, si hem convingut que l'element delta sigui fonològicament nul,¹¹ ¿per quina raó n'hem restringit l'aparició a les posicions d'FN (subjecte) i de V? Sense l'esmentada limitació

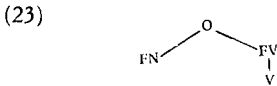
10. Cal remarcar que amb aquests indicadors no pretenem sinó formular d'una manera molt superficial i no gens minuciosa les possibles descripcions subjacents dels fragments. L'existència de nusos buits complica, naturalment, l'operació d'arranjament de les peces lèxiques a l'indicador. La disposició de les frases preposicionals a (19), posem per cas, no és pas l'única imaginable a priori: de fet, existeixen tantes possibilitats sintàcticament correctes com combinacions consentin les regles de reescriptura. El que pot passar després és que no hi hagi cap peça verbal capaç d'emmotllar-se en alguns dels indicadors reconstruïts.

11. Cf. JACKENDOFF, *Semantic Interpretation...*, p. 182.

íora possible d'acceptar com a hipotètiques estructures pregones per als fragments de (16) un nombre molt més gran d'indicadors. (16a) admetria, per exemple, a més de (17) i (18), una EP com (22):

Per tal de respondre a aquesta objecció hem d'explicar d'antuvi què vol dir per a nosaltres «configuració pròpiament oracional» (cf. p. 8); per a poder parlar d'una «configuració pròpiament oracional» en l'EP cal, i n'hi ha prou, que existeixin una FN subjecte i una FV, que en la seva reescriptura mínima només domina V:

Consegüentment, si aquests dos nusos no tenen representació lèxica a l'ES —com s'esdevé, per exemple, a (16b)— cal assignar-los una delta en el nivell subjacent si volem derivar el fragment d'una estructura «pròpiament oracional». Com que cap altre constituent no és essencial per a l'existència d'una oració, no cal introduir-lo a l'EP si no apareix a l'ES.

La segona qüestió, que és la més important, afecta l'excés de poder que assoleix la gramàtica, si hom no imposa cap mena de restriccions al principi de l'opcionalitat de la regla d'inserció lèxica, l'ús indiscriminat de la qual ens duria, sens dubte, a resultats aberrants. La introducció de nusos buits no redueix el nombre d'oracions possibles a la gramàtica, sinó que hi afegeix una gran quantitat d'indicadors sintagmàtics, sovint inacceptables a l'ES, que només poden ésser exclosos mitjançant condicions de bona formació semàntica.¹² Si aquestes condicions no existissin, no podríem de cap manera titllar d'anòmala la seqüència (24), fruit de la interpretació fonològica de l'indicador sintagmàtic possible (25):

- (24) * El pagès de
(25) El pagès √[Δ] de √[Δ]

Quin és, tanmateix, l'abast de les condicions semàntiques de bona formació? Jacken-

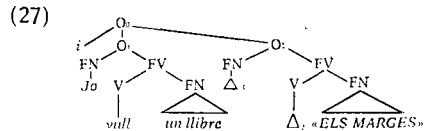
12. Cf. JACKENDOFF, *Semantic Interpretation...*, p. 182 i 17-21.

doff no és gaire explícit en aquest punt. En il·lustrar amb un exemple com (24) la necessitat de fer servir restriccions que bandegin certs indicadors subjacents, no aclareix del tot una qüestió cabdal referent al que nosaltres tractem: l'acció de les esmentades condicions ¿ateny els fragments o no? De fet, (25) pot trobar dificultats per dues raons: perquè a l'ES no és admissible una frase preposicional en què només es concreti la preposició, o bé perquè, independentment d'això, la seva configuració estructural no permet que les regles d'interpretació semàntica li adjudiquin cap lectura, car són regles que treballen sota unes condicions molt determinades: «Dins la teoria interpretativa, les regles semàntiques que interpreten nusos buits correspondran a les transformacions de la teoria estàndard que esborren elements idèntics.»¹³

Això vol dir que un nus buit sempre «s'omple» amb el contingut semàntic d'un element lèxic present a l'indicador, condició que, per exemple, compleix la «VP-anaphora» —traducció interpretativa de la «VP-deletion»— però no, en canvi, els fragments. Per tant, les dificultats lligades a la descripció d'una seqüència mancada de verb no es plantegen al nivell de les condicions de bona formació, sinó al de la interpretació semàntica. A tall d'exemple, compareu les dues enunciacions de (26):

- (26) (a) Vull un llibre i «Els Marges».
(b) «Els Marges».

L'estructura subjacent de (26a) seria força simplificada, (27):

Per a derivar-ne (26a) caldria expressar mitjançant la taula de correferència les relacions entre Jo i [Δ₁] i aplicar la VP-anaphora, que atorgaria a [Δ₂] la representació semàntica de *vull*.

Noteu que la configuració de O₂, presa aïlladament, podria ésser l'EP de (26b).¹⁴ Per consegüent, si les condicions semàntiques de bona formació qualificuessin O₂ de mal formada, també haurien d'aturar la derivació de (26b). Atès que admetem O₂, fóra una contradicció titllar de mal formades (26b) o

13. Cf. JACKENDOFF, *Semantic Interpretation...*, p. 182.

14. Més endavant analitzaré amb més detall exemples com (26b).

qualsevol altra seqüència del mateix tipus mancada de verb.

Si interpreto bé Jackendoff, doncs, les condicions de bona formació només exclouen les seqüències que tinguin aberracions semblants a les de (24) —determinatiu sense nom, preposició sense règim, etc.—, però no els fragments, que, si de cas, plantejaran dificultats a l'hora de llur interpretació semàntica. Una delta dominada per V seria sempre intel·ligible en un *context lingüístic adient*. Aquesta versió sembla congruent, car dona compte d'un fet ja constatat respecte a la competència del parlant, ço és, que la distinció entre gramaticalitat i agramaticalitat no és específica de les oracions «senceres» a l'ES, sinó que afecta també les que no ho són. Altrament, la gramàtica no reflectiria la diferència evident entre (24) i (16).

Hom podria aduir, tanmateix, que, concebudes d'aquesta manera, les condicions de bona formació semàntica esdevenen pràcticament inútils, perquè minven ben poc l'enorme poder que atorga a la gramàtica la introducció de nusos buits en qualsevol punt de l'indicador subjacent. Els esquemes gramaticals que afaïonen els fragments no són, de fet, gaire productius: ensem amb els indicadors del tipus de (19), les esmentades condicions caracteritzarien a com a ben formades moltes altres seqüències construïdes de la mateixa manera, però impossibles en estructura superficial.

Hem de triar, doncs, entre unes condicions semàntiques de bona formació massa «febles», que ens permetrien derivar, al mateix temps que els fragments gramaticals, seqüències mal formades, i unes altres de massa «fortes», que ens fan córrer el risc de caracteritzar com a agramaticals, a més d'enunciacions com (24), moltes que no ho serien. Una solució interpretativa dels fragments ens obliga, immancablement, a escollir la primera opció, a la qual caldria afegir un estudi aprofundit que permetés d'assenyalar clarament els límits entre els que estan ben formats i els que no ho estan i que, arran d'això, determinés quines restriccions addicionals havien d'acollir les condicions semàntiques de bona formació.¹⁵

15. Com que els fragments dependents d'un context verbal ateyen, per raons òbvies, el nivell màxim de flexibilitat estructural enregistra-ble a les emissions mancades de verb (qualsevol contingut conceptual pot, si més no, ésser representat lingüísticament i esdevenir, per tant, la base suficient, en forma de context previ, per a omplir la casella verbal d'un nombre molt variat de configuracions sintàctiques), podrien ésser emprats com a test per a establir les fronteres entre gramaticalitat i agramaticalitat de les enunciacions fragmentàries en general. Moltes seqüències que, d'antuvi, semblen aberrants, poden ésser enteses com a «respostes» a preguntes.

Ja ens hem referit a les implicacions sintàctico-semàntiques i pragmàtiques que incideixen en la descripció dels fragments. El punt de vista interpretatiu aclareix ambdues qüestions: les enunciacions fragmentàries s'ajusten a condicions semàntiques de bona formació anteriors a llur possible justificació pragmàtica. Fixeu-vos que els fragments corresponen a indicadors subjacents la casella verbal dels quals es troba sempre buida. L'explicació d'aquest fenomen no és pragmàtica, sinó sintàctico-semàntica.

Des de la publicació d'*Aspects* gairebé tothom admet que els verbs (o predicats) són subcategoritzats per l'FN subjecte i les frases nominals o preposicionals que depenen de l'FV, la qual cosa, a més d'evitar greus complicacions a la gramàtica,¹⁶ està d'acord amb la intuïció lingüística. També la gramàtica tradicional parlava de verbs impersonals, transitius, intransitius, de règim, etc. La configuració estructural de cada oració rau, doncs, en el predicat, que determina per ell mateix la mena d'arguments amb què pot relacionar-se i la natura d'aquesta relació. Caldria, doncs, que el diccionari ens forneixi l'esmentada informació mitjançant dues menes de regles: unes que «imposen una subclassificació dins la categoria de verb, d'acord amb el conjunt de configuracions en què aquesta categoria apareix»,¹⁷ i les altres, que transfereixen alguns trets dels arguments al verb. Aquests supòsits afecten la regla d'inserció lèxica, que farà dependre la inserció del verb, en un indicador sintagmàtic concret, del context categorial i dels trets semàntics dels articles lèxics nominals presents a la derivació.¹⁸ La regla d'inserció ver-

Consideredu els següents exemples:

- (1) (a) La Margarida, un llibre.
- (b) Amb sal, l'ensiam.
- (c) El meu pare, a la Renfe.
- (d) Els pagesos, de la terra.
- (e) A Barcelona.

Cada un d'ells esdevé sintàcticament i semànticament congruent si se l'interpreta com la resposta a la respectiva pregunta de (2):

- (2) (a) Què vol la Margarida?
- (b) Quina verdura pots prendre amb sal?
- (c) On treballa el teu pare?
- (d) De què viuen els pagesos?
- (e) On estudies?

Aquests exemples ens duen a pensar que qualsevol estructura pròpiament oracional pot ésser convertida, eliminant el verb, en un fragment gramatical, per bé que moltes vegades no el podem fer servir sinó com a «resposta» a una pregunta en què aparegui explícitament el verb corresponent. Si això fos veritat, les condicions semàntiques de bona formació podrien ésser les mateixes de Jackendoff, sense que calgués estatuir restriccions *ad hoc*.

16. Cf. CHOMSKY, *Aspects of the Theory of Syntax* (Cambridge, Mass., 1965), ps. 113-5.

17. Cf. CHOMSKY, *Aspects...*, p. 92.

bal és concebuda, doncs, com una regla dependent del context nominal format per les unitats lèxiques incloses prèviament a l'indicador, el qual context fa de filtre per a seleccionar les formes verbals que poden ésser acoblades al diagrama arbori. Aquest plantejament ens permet de justificar l'existència dels fragments partint de pressupòsits sintàctics (regles de subcategorització estricta) i semàntics (regles de selecció).

Si el verb és la clau de volta de l'enunciació, com podem parlar d'enunciacions intel·ligibles mancades de verb? La resposta, paradoxalment, ens la dona la natura mateixa d'aquesta categoria lèxica, que pot ésser fàcilment sobreentesa gràcies a la informació que ens forneixen els elements nominals que trobem a la superfície. Cal remarcar que justament per això una oració amb verb esdevé de vegades molt menys precisa semànticament que una altra sense. Vegeu, si no, aquests exemples:

- (28) (a) *Volveremos.*
 (b) *Nenikékamen* (Hem vençut).
 (c) *Héureka* (Ho he trobat!).

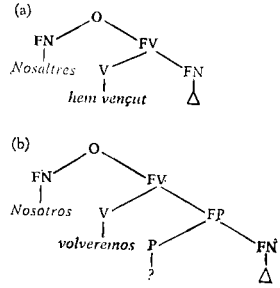
Les enunciacions de (28), mal que semblin «normals», són casos d'el·lipse tant clars com els de (16) o més, per tal com una part dels arguments que serveixen per a subcategoritzar els verbs que s'hi troben no estan lèxicament «plens» a la superfície. Si assagéssim de comptar el nombre d'indicadors sintagmàtics que poden «acollir» les peces verbals dels exemples, descobriríem probablement que són moltes. Pel que fa a *vèncer*, podríem aplegar, si més no, totes les derivacions on aparegués una FN objecte [+Anim] i una FN subjecte amb el mateix tret, la qual cosa implica un nombre molt més alt de variants que no pas l'FV de (16).

L'explicació de les enunciacions de (28) seria, segons el meu parer, semblant a la que donàvem en el cas de (16). En comptes de l'elisió d'FN indefinida, una teoria interpretativa hauria de postular tantes deltes com constituents exigits per la sintaxi dels verbs restessin sense lectura lèxica. Els indicadors subjacents de (28b) i (28a) serien, doncs, (29a) i (29b), respectivament:¹⁹

18. Cf. CHOMSKY, *Aspects...*, i NADAL, *Introducció a l'estudi de les oracions completives del català*, «Actes del Tercer Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes» (Oxford 1976).

19. Una altra possibilitat fóra assignar a (28b) i a (28a) una estructura pregona en què «vèncer» i «tornar» apareguessin sense llurs complements respectius. Crec, tanmateix, que això desdobra innecessàriament «vèncer» i «tornar» en dos verbs diferents.

(29)

Com que el context lingüístic no especifica ni a (29) ni a (16) quina ha d'ésser la representació semàntica de les deltes, les regles d'interpretació no poden atorgar-los cap lectura concreta.

Aquests exemples i molts d'altres palesen fins a quin punt és confús el concepte d'enunciació «completa». Els verbs subcategoritzats com +[-FN] donen resultats diversos si apareixen a l'ES sense objecte directe:

- (30) (a) *En Joan diu.
 (b) En Joan menja.

Podem dir que (30a) és més «incompleta» que (30b) i que justament en això rau la seva agramaticalitat? És clar que no; la agramaticalitat de (30a) respon a una propietat de la peça lèxica *dir*, que no pot aparèixer en estructura superficial sense el seu objecte directe realitzat fonològicament. Nogensmenys, ambdues oracions són «incompletes» quant a la semàntica, puix que la peça lèxica que correspon a l'objecte directe no s'ha materialitzat lingüísticament a cap de les dues.

El que hem dit ens mena a la conclusió que els fragments que hem estudiat al llarg d'aquest treball no són sinó un tipus especial d'enunciacions el·líptiques, terme sota el qual cal incloure a més moltes oracions generalment considerades «senceres». Des d'un punt de vista interpretatiu, una enunciació és el·líptica si correspon a un indicador sintagmàtic subjacent en què existeixin, al capdavant d'una o de diverses branques, elements buits, sia dominats per nusos nominals o per nusos verbals.

Com operen, aleshores, les regles d'interpretació semàntica? Aquestes —ja ho hem vist (cf. p. 12)— no suposen en la formulació de Jackendoff cap avantatge sobre les transformacions d'elisió (si més no, pel que fa al problema que ens ocupa), ja que necessiten el context lingüístic oracional per tal d'establir una relació unívoca entre les deltes de l'indicador i les peces lèxiques ja inserides. Els fragments, doncs, baldament

satisfessin les condicions semàntiques de bona formació, no podrien ésser interpretats, perquè, com hem dit, les regles corresponents no assignarien cap lectura a les caselles buides. Tanmateix, els elements *delta* han de rebre, per convenció, una interpretació semàntica a la superfície; si no, la derivació esdevé gramatical.²⁰ Això implica titllar de mal formats tots els fragments, la qual cosa atempta contra la intuïció del parlant.

Per a sortir d'aquest atzucac caldrà admetre que, ensems amb els processos d'interpretació semàntica «tancats» (que atorguen, com sabem, a cada casella buida la significació d'una peça lèxica present a la derivació), existeixen processos d'interpretació «oberts», que operen d'una manera semblant a la regla d'inserció lèxica, ço és, adjudicant a cada *delta* un nombre *n* de lectures d'acord amb les restriccions imposades pels elements lèxics inserits a l'indicador, els quals exerceixen una funció de filtre, per tal com llur presència exclou totes les lectures incompatibles amb ells.

Aquest sistema permet de tractar amb molta coherència les diverses menes d'enunciacions el·líptiques. Si l'enunciació el·líptica es troba en un context oracional, la interpretació semàntica és *tancada*, perquè dimana dels elements lingüístics existents a l'emissió: així s'esdevé a les comparatives, coordinades, completives d'infinitiu, i d'altres. Si l'enunciació el·líptica està mancada de context, la interpretació de les *deltas* resta *oberta* a totes les lectures que s'adiguin amb les pautes sintàctiques i semàntiques assenyalades pels elements lèxics presents a l'EP; en això rau justament llur «indeterminació» semàntica, que no ha d'ésser confosa, em penso, amb la *indefinició* semàntica; segons el meu parer, (31a) i (31b) no són sempre sinònimes:

- (31) (a) L'exèrcit va vèncer.
 (b) L'exèrcit va vèncer «algú».

El nombre d'interpretacions d'una seqüència el·líptica varia, lògicament, en cada cas. Deixant de banda els exemples en què la casella buida correspon a un element nominal, on la natura mateixa de les relacions entre nom i verb fa que el conjunt d'interpretacions sigui teòricament infinit, el grau d'indeterminació semàntica de les enunciacions mancades de verb dependrà tant del nombre de peces nominals que apareguin a la superfície com de llur configuració sintàctica. A tall d'exemple, direm que en la interpretació semàntica de (16) intervenen dos factors: en primer lloc, els arguments,

20. Cf. JACKENDOFF, *Semantic Interpretation...*, p. 182.

que exclouran tots els verbs les restriccions seleccionals dels quals no s'adiguin amb llurs trets semàntics —el fragment (16a) mai podria ésser interpretat per mitjà de verbs d'enteniment, car aquests exigeixen una FN subjecte subcategoritzada com a [+Hum], tret que no escou a *palo* ni a *astilla*; en segon lloc, la configuració sintàctica que afecta cada argument, la qual exclourà tots els verbs els trets de subcategorització estricta dels quals no s'avinguin amb el tipus de configuracions en què apareixen els símbols categorial existents al fragment: l'estructura de (16a) fa dependre la seva interpretació semàntica de l'existència d'un nombre *n* de verbs la subcategorització estricta dels quals respecti les restriccions sintàctiques imposades per l'FN *tal astilla* i l'FP *de tal palo*, que actuen com un filtre que rebutja qualsevol forma verbal que no s'ajusti a les condicions esmentades.²¹

És fàcil d'adonar-se, tanmateix, que les interpretacions possibles en aquesta mena de fragments no són tantes com sembla, car la selecció de predicats feta pels arguments redueix força el nombre de peces que poden ésser col·locades a la casella buida verbal. Exemples d'un tipus semblant són:

- (32) (a) Per Nadal, cada ovella al seu corral.
 (b) *A otro perro con este hueso.*
 (c) *A burro muerto, cebada al rabo.*
 (d) *Après moi, le déluge.*
 (e) El meu regne per un cavall.
 (f) Home a l'aigua!

La indeterminació semàntica és més pregona en els fragments l'estructura superficial dels quals consta d'un sol argument (qual-

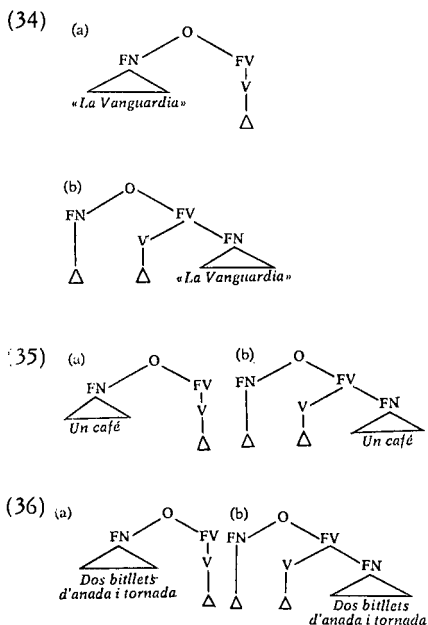
21. Ja hem remarcat que partint del fragment tal com és a l'ES no sempre podem assenyalar-li una sola EP. Per a (16a) tenim, d'entrada, dues possibilitats, segons si l'FN és col·locada com a subjecte o com a objecte. El mateix val per a (16c). La interpretació semàntica procedirà, doncs, de tants indicadors subjacents com sigui possible, *a priori*, adjudicant al fragment corresponent: (17) i (18) per a (16a), i (20) i (21) per a (16c). Pot ocórrer, tanmateix, que algun d'aquests indicadors no sigui capaç de rebre cap lectura congruent i que, consegüentment, sigui bandejat per les regles d'interpretació semàntica.

Els indicadors en què l'FN subjecte és buida plantegen un problema addicional: si el verb se subcategoritza d'acord amb determinats trets semàntics del nom, tant a (18) com a (19) i (20) mancaran dades per a inserir la peça verbal; en aquests casos, l'absència de l'FN subjecte, unida a la del verb, dona lloc a un nombre de lectures virtuals molt més gran per a cada fragment, car l'elecció de la forma verbal no estaria limitada per les restriccions semàntiques específiques imposades pel nom que fa de subjecte.

sevilla que sigui la seva funció), per tal com l'operació d'interpretació de la casella verbal buida restarà oberta, és clar, a un nombre de lectures més gran com més petita sigui la informació sintàctica i semàntica que hi hagi a la superfície. Vegeu-ne un breu recull:

- (33) (a) «La Vanguardia».
 (b) Un cafè.
 (c) Un vaixell!
 (d) Terra!
 (e) L'aigua!
 (f) Foc!
 (g) Al camp d'aviació.
 (h) Dos bitllets d'anada i tornada.
 (i) Drets!
 (j) Fora!
 etc.

D'acord amb els pressupòsits pels quals ens hem regit fins ara, la majoria d'aquestes enunciacions pot correspondre a indicadors subjacents en què l'FN aparegui com a subjecte o bé com a objecte. Il·lustrem (33a), (33b) i (33h):

A (34a), (35a) i (36a) el nombre de lectures equival, de fet, al nombre de verbs capaços de portar una FN subjecte subcategoritzada [— Abstracte], mentre que a (34b), (35b) i (36b) les possibles interpretacions depenen de les restriccions que imposa sobre el verb una FN objecte [— Abstracte]. Com que tant en un cas com en l'altre la

filtració la fa un sol argument, la quantitat de lectures que correspon a cada indicador és més gran que en els fragments amb més d'un argument.

Considerant que cada fragment admet tantes interpretacions com lectures poden rebre les deltes d'acord amb les restriccions establertes per les peces lèxiques presents a l'indicador subjacent, hem aplegat a (37) algunes de les paràfrasis de (34b):

- (37) (a) La Maria llegeix «La Vanguardia».
 (b) El meu pare detesta «La Vanguardia».
 (c) Els nens retallen «La Vanguardia».
 (d) El porter va comprar «La Vanguardia».

Si compareu aquestes enunciacions amb l'ús real dels fragments, us adonareu del desequilibri que existeix entre el nombre d'interpretacions admissibles des d'un punt de vista sintàctico-semàntic i la significació prou definida que els solem donar en un acte concret de parla. La nostra proposta explica satisfactòriament l'ambigüitat dels fragments trets del seu context, per tal com estan sotmesos a un procés d'interpretació «oberta» que produeix un nombre variable —de vegades, enorme— de lectures per a cada cas. Com podem explicar, tanmateix, el fet que l'ambigüitat de molts fragments desaparegui tan bon punt els situem en el seu context? Aquesta pregunta assenyalava els límits entre les implicacions sintàctico-semàntiques i pragmàtiques de la qüestió que estudiem. Per a respondre-la caldria endinsar-se en un camp la complexitat del qual ens duria a postular una lingüística «cosmològica», capaç d'incloure fenòmens que difícilment tenen cabuda en un estudi formal del llenguatge.²²

Serà, doncs, merament pragmàtica la relació entre el context extralingüístic i la interpretació concreta que, de les moltes èmicament possibles, rebrà un fragment emès en una situació determinada. L'enunciació (33a) és entesa com a sinònim de (38a) i no de (38b) si l'emprem, per exemple, dirigint-nos a un venedor de diaris; l'enunciació (33b) pot ésser parafrasejada mitjançant (39a) o (39b), segons les circumstàncies en què hagi estat pronunciada:

- (38) (a) Doni'm «La Vanguardia».
 (b) Té «La Vanguardia».

22. Cf. GORDON-LAKOFF, *Conversational Postulates*, a D. ADAMS i altres (eds.), *Papers from the Seventh Regional Meeting* (Chicago 1971); R. LAKOFF, *Language in Context*, «Language», 48 (1972); SADOCK, *Toward a Linguistic Theory of Speech Acts* (Nova York 1974); LAKOFF, *Interview...*, etc.

- (39) (a) Doni'm un cafè.
 (b) Cobri'm un cafè.

Connectada en part amb la pragmàtica és la qüestió d'esbrinar quina mena d'informacions poden ésser deduïdes del context extralingüístic i quines han d'ésser tretes immancablement d'una referència lingüística prèvia. És indubtable, per exemple, que l'equivalència entre (33a) i qualsevol de les oracions de (37) solament és possible partint d'un context verbal previ. En altres paraules, (33a) serà interpretada com a (37a) o (37b) només quan sigui la resposta de preguntes com ara (40a) i (40b), respectivament:

- (40) (a) Què llegeix la Maria?
 (b) Què dius que detesta el teu pare?

En canvi, la relació entre (38) i (33a) pot existir sense cap mena d'antecedent lingüístic. La diferència entre un cas i l'altre deriva del fet que la situació extralingüística afavoreix unes determinades opcions lèxiques, però no d'altres. Les connexions entre context i configuració estructural de les enunciacions són ben paleses en els fragments que no depenen de la situació extralingüística —refrany, frases fetes i la resta—, la impossibilitat de desambigüitzar els quals partint de les circumstàncies externes està justament lligada amb l'aparició de més d'un constituent, la qual cosa limita molt el nombre d'interpretacions possibles. Els fragments menys indeterminats en l'ús són, paradoxalment, els que corresponen a configuracions gramaticals més senzilles, i viceversa.

D'acord amb la nostra proposta, doncs, cal distingir dos nivells en la descripció dels fragments: d'una banda, hi ha un *procés de selecció lèxica*, que adjudica a les corresponents derivacions un nombre *n* de lectures, coherents sintàcticament i semàntica; aquestes lectures esdevenen, per altra part, l'*input* del *procés de selecció pragmàtica* (propri d'aquest component), l'*output* del qual recull totes les lectures que admet el fragment en un determinat context. L'*output* seria exactament una trunca constituïda pel fragment, la interpretació semàntica i el context adient. En els fragments dependents de l'entorn verbal, cada context només pot ésser acoblat a una de les lectures que ha rebut el fragment (Ex.: «A Barcelona» — «Visc a Barcelona» — «On vius?»). Per això contrasten l'absoluta indeterminació de la «resposta» en abstracte i la seva interpretació «tancada» en el text. En els fragments dependents de l'entorn extralingüístic, aquest no està vinculat a una sola interpretació semàntica de cada fragment, sinó a totes les que s'adiuin amb la situació concreta. Per això en

aquesta mena de fragments la indeterminació no desapareix del tot, a desgrat del context: és impossible, posem per cas, esbrinar si «El meu regne per un cavall!» vol dir «Canvio, o cedeixo, o dono, o traspasso, el meu regne per un cavall». Pot haver-hi, sens dubte, situacions en les quals qualsevol d'aquests verbs resulti escaient, puix que el context extralingüístic no té tant poder desambiguador com el contorn lingüístic.

Mentre que hem intentat d'endinsar-nos en l'estudi del primer d'aquests processos —el de selecció lèxica—, no hem dit gairebé res del segon, entre altres raons perquè, ara com ara, és molt difícil d'escatir de quina manera incideixen els paràmetres pragmàtics —emissor i receptor, lloc i temps de l'enunciació, etc.— en la configuració gramatical d'una emissió. Tot i que els pressupòsits teòrics que he adoptat en la descripció dels fragments —la teoria estàndard estesa— no s'avenen gaire amb aquesta mena d'especulacions, els considero, tanmateix, més operatius que la semàntica generativa a l'hora de resoldre els problemes sintàctics i semàntics que les esmentades enunciacions plantegen. Això no obstant, volem insistir un cop més en el que ja hem dit al començament: per a dur a terme una descripció exhaustiva dels fragments cal un coneixement profund de les estretes relacions entre llenguatge i pragmàtica.

Conclusions

Aquest treball no pretén sinó establir les premisses que permetin d'aprofundir l'estudi dels fragments dins la GGT. L'article demostra que els problemes amb què ensopava la gramàtica tradicional en definir l'oració, la primera GGT no els resol sinó aparentment, car, malgrat que distingeix entre dos nivells de representació —l'estructura pregona i l'estructura superficial—, bandeja aspectes fonamentals de l'activitat lingüística, formulant les seves generalitzacions a partir dels usos més «intellectuals» del llenguatge. Només la introducció de la pragmàtica permet de dur a terme satisfactòriament la descripció i explicació del llenguatge. Vists des d'aquesta perspectiva, els fragments, en comptes d'ésser tractats com a enunciacions mal formades o residuals, esdevenen una «varietat d'oració», amb característiques pròpies. Les estretes connexions de tota mena que hi ha entre fragments i oracions «senceres» ens han fet servir *O* com a únic símbol inicial en les regles de reescriptura; tanmateix, aquesta generalització duu aparejada la dificultat de fixar un lligam sistemàtic entre l'esquema oracional subjacent i el fragment que en deriva. Un vincle transformacional, tot i ésser possible a

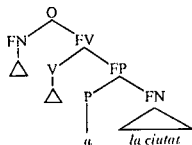
priori, complicaria immancablement la gramàtica: caldria, per exemple, adoptar el component pragmàtic *grammar free* de què ens parla Morgan, gràcies al qual qualsevol tret pragmàtic d'una enunciació seria introduït en la seva representació subjacent; caldria, a més, enfortir el poder de les transformacions per tal que poguessin neutralitzar a l'estructura superficial les diferències entre dos —o més de dos— indicadors subjacents. A qualsevol fragment li tocaria, doncs, un nombre *n* d'estructures pregones «plenes» —corresponents a les diverses interpretacions circumstancials que rebí—, les quals, a través d'un procés d'elisió, confluirien en una sola forma superficial. Dins una teoria interpretativa, en canvi, els diversos valors que pren un fragment en l'ús no han d'ésser atribuïts a un nombre indefinit d'estructures pregones, sinó al fet que aquesta mena d'enunciacions correspon a indicadors subjacents²³ en què apareixen caselles buides

23. El fet que de vegades un fragment, pres en abstracte, admeti més d'una EP, no atenua les diferències que separen la solució transformacional de la interpretativa, car en aquesta els diversos indicadors subjacents corresponen a dissemblances estructurals ben paleses i no a cada una de les interpretacions circumstancials que poden ésser donades als fragments. L'ambigüitat d'aquests rau en l'existència en alguns casos de més d'una EP, però llur *indeterminació semàntica* va lligada als elements *delta*. Imaginem una «resposta» com (1):

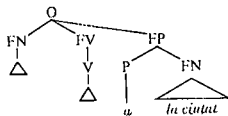
(1) A la ciutat.

(1) admetria, d'antuvi, dues estructures pregones (2a) i (2b):

(2) (a)

(b)

La *delta* dominada pel verb a (2a) només s'ompliria amb verbs subcategoritzats +[—FP]: «anar», «tornar» i la resta, mentre que a (2b) la dependència oracional de l'FP només permet que sigui entesa com un circumstancial, el qual constituent —com és sabut— no afecta la subcategorització del verb; atès que en aquest cas l'FV no domina més que V, en la posició de la *delta* verbal podria ésser inserit qualsevol verb intransitiu: «jugar», «dormir», «estudiar», etc. Conseqüentment, les pos-

que deixen obert el procés d'interpretació semàntica. D'altra banda, aquesta solució és més simple que l'anterior, per tal com presenta un tractament paral·lel de dos fenòmens —l'absència d'FN i la d'FV—, que, resolts per via transformacional, restarien sovint col·locats a nivells diferents.

En resum, aquest treball ens ha dut a qüestionar alhora els imprecisos conceptes d'enunciació completa i enunciació incompleta —eix al voltant del qual giren les definicions nocionals d'oració—, i l'equació «verb personal - oració» —essència de les definicions formals. Quant al primer punt, em sembla demostrat que per a fonamentar l'esmentada distinció no basten els criteris distribuacionals, per tal com caldria introduir-hi també altres factors, com és ara la dependència envers la situació extralingüística, que afecta tant les seqüències en posició inclosa com les que es troben en posició absoluta. D'altra banda, la completesa d'una enunciació no va lligada tan sols a la presència o no presència d'un verb, sinó que implica, a més, tots els elements que intervenen en la subcategorització verbal.²⁴ Pel que fa a les definicions formals, crec haver adduït prou arguments que proven que la inexistència d'un verb «fàcilment suplible» a la superfície no és raó suficient per a refusar a una seqüència el títol d'oració. El fet que el valor lèxic de la peça verbal sigui força indeterminat no vol dir que aquesta manqui d'«espai» sintàctic en un nivell abstracte de representació. No pretenc, tanmateix, fer de qualsevol enunciació sense verb una oració.

sibles interpretacions de (2a) mai no serien associades a un context lingüístic com «On dorms?», etc., però sí, per exemple, a «On vas?», i viceversa.

En conclusió, les diferències en la interpretació de (1) atribuïbles a estructures pregones diferents depenen de l'existència de dos indicadors subjacents distints, mentre que les diferències atribuïbles a les *deltes* suposen un nombre molt més gran de lectures.

24. Una faccècia ens valdrà per a il·lustrar la insuficiència de totes dues menes de criteris a l'hora de fixar el concepte de «sentit complet»: qualsevol que se'n servís confessaria que quan Arquimedes corria mig despulat pels carrers de Siracusa cridant «*Héureka*» emetia una enunciació completa, ço és, una oració. Des del meu punt de vista, en canvi, es tracta d'una oració, però manca de sentit complet, per dues raons: d'antuvi, perquè, tot i haver-hi el verb, no hi ha els arguments que el subcategoritzen; en segon lloc, perquè, malgrat aparèixer en posició absoluta i sobreentendre's els arguments, la possibilitat d'assignar-los un contingut específic és donada per mitjans extralingüístics. En el seu aspecte pragmàtic, «*Héureka*» no podria mai equivaler a una cosa tan vaga com «He trobat quelcom». No cal dir que, per a Arquimedes, l'objecte directe era ben concret...

En darrer terme, el problema ha d'ésser resolt per via pragmàtica: una oració és un *acte* mitjançant el qual el parlant afirma, pregunta, ordena o admira quelcom; aquest és un fet cabdal, que cal afegir a qualsevol caracterització estructural, car permet d'atribuir a una mateixa seqüència adés el valor d'oració adés el de «rètol», segons les circumstàncies en què es produeixi.²⁵ Entre

25. Penseu, per exemple, en una seqüència com «La camperola», que, entesa com el títol d'una novella, es només un rètol, però que en certes circumstàncies, pot esdevenir una oració:

l'oració concebuda com a activitat i l'estatisme de la significació —mera operació d'etiquetatge de la realitat— hi ha un salt qualitatiu important. Com assenyala agudament Benveniste, «*la phrase, création indéfinie, variété sans limite, est la vie même du langage en action*».²⁶

M. LLUÏSA HERNANZ

(1) (a) Qui és?

(b) —La camperola.

(2) —La camperola!— féu en Jordi.

26. Cf. BENVENISTE, *Les Niveaux de l'Analyse Linguistique*, a E. BENVENISTE, *Problèmes de Linguistique Générale* (Paris 1966), p. 129.

Llegir Homer, per Jaume Pòrtulas

La descoberta, els anys vint d'aquest segle, i per obra de Milman Parry, que la poesia d'Homer recolza, del tot o en bona mesura, sobre tècniques de composició oral havia de comportar, per força, una sèrie de replantejaments d'abast considerable en la nostra manera d'atansar-nos al vell poeta.¹ Tanmateix, la complexitat de l'argumentació que portà a establir aquest fet fonamental i, sobretot, la poca gràcia dels especialistes per anar més enllà dels problemes limitadament tècnics, per ajudar el lector de bona fe (aquesta còmoda entelèquia) a comprendre que el resultat de les seves investigacions podia tenir influència —i havia de tenir-ne— en el procés normal de la lectura d'Homer, tot plegat ha acabat limitant les possibilitats de la descoberta de Parry a una mena de cercle viciós. A aquestes altures, fins i tot la disputa sobre si cal o no cal una poètica específica per a encarar-se al fenomen oral no aconsegueix de desexir-se d'un bizantinisme embarbussat i confús.² El que em proposo amb aquest paper és de veure si puc rescatar, del treball minucios dels eru-

dits, un parell d'indicacions que serveixin no de *guia* per a llegir els poemes (al capdavant, llegir és una activitat liberal, de les poques que queden), sinó per a cridar l'atenció sobre alguns dels trets més genuïns, més fonamentals d'Homer; trets que, per bé que formen part, indestriablement, de la sensació que hom s'emporta de la seva lectura, de vegades costen d'especificar en el nivell de la plena consciència.

Simplificant, doncs, de manera brutal, per a evitar riscs com els que abans insinuàvem, el que cal apuntar de manera prèvia és que la descoberta de Milman Parry prengué impuls de l'anàlisi interna del llenguatge i de la dicció d'Homer (particularment de les construccions de substantiu més epítet ornamental), anàlisi que va establir, més enllà de tot dubte raonable, que els poemes estaven construïts a partir d'un ample estoc de fórmules tradicionals, que cobreixen la totalitat de les idees i les situacions més comunes i que, alhora, s'adapten perfectament a les seccions bàsiques de l'hexàmetre homèric. Donades les característiques d'aquest sistema, la seva complexitat i extensió, resulta obvi que per a desenvolupar-se plenament va necessitar un període de temps molt llarg; d'altra banda, la seva única funció imaginable és la de facilitar la tasca a uns poetes que componien improvisant, sense l'ajut de l'escriptura.

El desig de trobar una confirmació material, irrefutable, per a les seves teories dugué Parry a emprendre una investigació de camp a Iugoslàvia, un dels pocs indrets on subsistia una poesia heroica popular, composta per cantors illetrats; uns vestigis d'oralitat residual en el si d'una societat alfabetitzada. Entre els fets importants que l'estudi de la poesia dels *guslars* iugoslaus va contribuir a posar en clar el que més ens

1. Els treballs de Parry han estat recollits pòstumament, amb l'afegit d'alguns papers inèdits, a *The Making of the Homeric Verse: The Collected Papers of Milman Parry* (Oxford 1971), edició a cura d'Adam PARRY, fill del gran hel·lenista i també hel·lenista notable, que els fa precedir d'una introducció important.

2. Fites fonamentals d'aquest debat són, al meu entendre, J. A. NOTOPOULOS, *Toward a Poetics of Early Greek Oral Poetry*, a *Studies in Early Greek Oral Poetry*, HSCP, 68 (1964), ps. 45-65; J. B. HAINSWORTH, *The Criticism of an oral Homer*, JHS, 90 (1970) ps. 90-98; G. S. KIRK, *Do we need a special «oral poetics» in order to understand Homer?*, a *Homer and the Oral Tradition* (Cambridge 1976), ps. 69-85.